

מכתבים למערכת

דרור יקרא לבן עם בת

בעקבות הדרת הנשים שפשטה בחברה ובשיח הישראליים, הוקדש לנושא גיליון 'דעות' האחרון וכל הכותבות בו היו נשים. הקדשת הגיליון לנושא זכויות הנשים, מקומן ודעתן הוא בוודאי מבורך. גם הרעיון לייחד גיליון שלם לכתיבה של נשים בלבד הוא בעל ערך מחאתי חשוב, אך השילוב בין השניים, העביר לדעתי מסר הפוך וקלוקל, אף שברור שכוונת המערכת רצויה.

הדרת הגברים מכתיבה על מקומה של האשה בחברה וזכויותיה משרתת דווקא את מדירי הנשים, ולעניות דעתי פוגעת בנשים ובגברים כאחד.

למה פגיעה בגברים? כי המסר המתקבל הוא שעניין מעמדה של האשה בחברה הוא עניין לנשים בלבד. פעילותן של נשים במרחב הציבורי היא אינטרס שלי כאדם וכגבר; ההתנגדות שלי להדרת נשים אינה אמפתיה כלפיהן, אלא אינטרס שלי כאדם לחיות בחברה מתוקנת והוגנת; היא אינטרס שלי כפרט בחברה השואף למצות את הכישורים והיכולות של הפרטים בה, ולהביא בכך לפיתוח וקידומה; היא אינטרס שלי כגבר השואף שלא לפתור את ההתמודדויות שלי ולא לבנות את מעמדי על-ידי שלילת חופש מהזולת. והרשימה עוד ארוכה.

למה פגיעה בנשים? כי המסר המתקבל הוא שיש להעניק לנשים במה לעסוק בענייני עצמן. אך מה אם ירצו להשמיע קולן בנושאים אחרים? מעבר מהיר על תוכן העניינים בשני הגיליונות הקודמים של 'דעות', יגלה את הנתון הבא – בגיליון בנושא 'ממון' קולן של הנשים היה שתיים מתוך אחד-עשר כותבים, ובגיליון על 'חסידות ורוחניות' נשמע קולה של אישה אחת בלבד מתוך אחד-עשר כותבים! אם כן, כסף הוא אינו תחום נשי וגם ברוח הן לא ממש מבינות, לכן נשאר להן לכתוב רק על נשים.

הדרת נשים, מסורבות גט, לימוד תורה לנשים וכו' אינם נושאים נשיים, הם חלק מהדיון על פני החברה ודרך התורה. הכוחניות המדירה נשים מהמרחב הציבורי, נוטלת הן את חירותן של הנשים המבקשות ליטול בו חלק, והן את חירותם של הגברים המבקשים שלא לחסות בצל הכוחניות התרבותית ולהתנער מתדמיתם האלימה.

ברי לי ששגגה יצאה מתחת ידי המערכת, ואין בה איש שמבקש להעצים את הדרת הנשים. הצעותיי למערכת ולקוראים לגיליונות הבאים הן שתיים: גברים – השתלבו וכתבו בשיח על 'ענייני נשים'; נשים – כתבו יותר בתחומים אחרים.

אורי עופרן

הערה: הדברים נכתבו לפני קריאת הגיליון וללא שום ביקורת על תוכנו.

קול? באשה?

בת-זוגי, שהיא גם אם ילדיי, בטוחה שעיסוקי בגזירי עיתונים, המצטברים באנרכיה וממלאים את הבית, מצדיק כבר שנים אשפוז, ולפחות טיפול מונע רציני. אבל לעתים, בכל זאת, מתגלות מציאות. הנה מתוך עדות קצרה ב'מעריב', מלפני כשלושים שנה, כנראה קיץ תשמ"א או תשמ"ב (אין לי תאריך). המעיד לוי יצחק הירושלמי ז"ל:

"ערב אחד ישבתי באולם הקהילה היהודית בבוקרשט בחברת גדולי הרבנים באירופה, וכולנו יחד האזנו לשירה מפי מקהלה, סולנים וסולניות. ערב אחר – לאחר שהרבנים סיימו את הסעודה השלישית של שבת והתפללו תפילת ערבית של מוצאי שבת – ישבנו כולנו בשורות הראשונות של אולם התיאטרון היהודי הממלכתי בבוקרשט וצפינו בשחקני התיאטרון, שהגישו קטעי משחק ושירה.

רבני אירופה – לא רק צפו במערכונים ולא רק האזינו לקולות הנפלאים של זמרות וזמרים, אלא גם מחאו כפיים.

והרבנים – כולם אורתודוקסים ותלמידי חכמים. בתוכם – נודעים לתהילה בשל מעמדם, וגדולי תורה ששמש הולך לפניהם בעולם ההלכה. כולם באו לתיאטרון. איש מהם לא נפקד. היו שם הרבנים הראשיים ליהודי אנגליה וליהודי צרפת וליהודי איטליה וליהודי הולנד וליהודי אירלנד וליהודי שטרסבורג וליהודי ציריך ואבות בתי הדין בלונדון (הרבנים פישר וטולידאנו, שהם פוסקים ידועים), וכמובן הרב הראשי ליהודי רומניה (הרב משה רוזן), ולצידם הרבניות.

שאלתי אחד הרבנים: האם אתה יכול לתאר לעצמך שרבנים מישראל ינהגו כך? תשובתו הייתה עקיפה. הוא אמר: 'אינני יודע כיצד היו נוהגים רבנים מארץ ישראל; בעיני – לא זו בלבד שהמעשה שעשינו אינו בגדר עבירה, אלא אפילו בגדר מצווה. קודם כל – בגלל המקום. כאן – שירה יהודית היא קידוש שם שמים'. רב אחר הוסיף: 'כך מתקרבים אל הציבור ומקרבים אותו'. רב שלישי אמר: 'זו אירופה'.

... בערב הפרידה, לאחר כנס הוועדה המתמדת של ארגון רבני אירופה, נשאו דברים גם רבניות, רעיותיהם של הרב הראשי ליהודי בריטניה, הליידי יעקובוביץ', ושל הרב הראשי ליהודי רומניה, ד"ר רוזן. איש לא ראה בכך משהו יוצא דופן. כולם מחאו כפיים.

נו, הרב אליקים לבנון לא היה שם כדי לקדש את השם בגופו...

שלמה רוזנר